

Kulturdepartementet

Dato: 03.11.2014

Vår ref: 14/5703 - 6 EFY (14/30942)

Deres ref:

"Staten og Den norske kirke - et tydelig skille", høringsvar fra Borg bispedømmeråd

Innledning

Borg bispedømmeråd vil i hovedsak støtte intensjonene i Kulturdepartementet sitt høringsnotat «Staten og Den norske kirke – et tydelig skille». Departementet følger på en god måte opp Kirkemøtets vedtak i sak KM 5/2013, der Kirkemøtet ba om at det så raskt som mulig opprettes et nasjonalt rettssubjekt og forutsatte at det som et neste skritt vedtas en kortfattet rammelov for Den norske kirke.

Formålet med forslaget til revidering av Kirkeloven som nå foreligger er å gjøre kirken i stand til å overta den statlige delen av kirkens virksomhet. I neste fase bebuder departementet at kirkens forvaltningsnivåer og –oppgaver, kirkens organer og deres innbyrdes myndighets- og ansvarsfordeling skal gjennomgå og fastlegges i en kirkeordning som Kirkemøtet gjør vedtak om. Etter dette reduseres en rekke bestemmelser i Kirkeloven, og statens lovregulering reduseres til en kortfattet rammelov for Den norske kirke.

Revideringen av gjeldende kirkelov skal gjelde i denne overgangsperioden. Borg bispedømmeråd behandlet høringsnotat i sitt møte 30.oktober 2014, og vil i dette høringsvaret kommentere noen overordnede problemstillinger.

DEL II: KIRKENS RETTSLIGE FORHOLD

§ 2: Rettslig handleevne og kirkelig inndeling (høringsnotatet, side 21-24)

Departementet vil i sitt lovforslag videreføre soknet som grunnenheten i Den norske kirke, og dermed holde fast ved soknet som eget rettssubjekt. Dette er i tråd med lang kirkelig og kirkerettslig tradisjon i Norge og ivaretar et teologisk anliggende om at kirken kommer til uttrykk i den gudstjenestefeirende forsamling. At Den norske kirke må se kritisk på sin sokneinndeling, er en sak som hører hjemme i en annen sammenheng.

Borg bispedømmeråds vudering:

Borg bispedømmeråd ser positivt på forslaget.

Videre foreslås det i samme § 2 å gi Den norske kirke status som rettssubjekt på nasjonalt nivå.

Borg bispedømmeråds vudering:

Borg bispedømmeråd anser dette som nødvendig for at Den norske kirke som trossamfunn skal kunne fristilles fra staten og blant annet kunne overta arbeidsgiver- og virksomhetsansvaret for preste-tjenesten. Slik balanseres også den lokale og synodale dimensjonen ved Den norske kirke, noe som også kommer til uttrykk i videreføringen av bestemmelsen om at soknet ikke kan løsrive seg fra trossamfunnet Den norske kirke. Borg bispedømmeråd gir sin tilslutning til forslaget.

En naturlig konsekvens av at soknene videreføres som rettssubjekter samtidig som det opprettes et nytt nasjonalt rettssubjekt er at begrepet «Den norske kirke» får en flertydig betydning.

Borg bispedømmeråds vudering:

Til tross for at det kan rettes gode pedagogiske innvendinger mot denne flertydigheten, støtter Borg bispedømmeråd høringsnotates vurdering av at denne uklarheten ikke er av en slik karakter at den vil skape praktiske eller rettslige problemer av betydning, og stiller seg positiv til at man benytter «Den norske kirke» for både det lokale og sentrale rettssubjektet.

På denne bakgrunn drøfter høringsnotatet (side 22-25) forholdet mellom soknet og Den norske kirke som rettssubjekt. Formålet er å sikre «soknets selvstendighet som i dag» (side 24) og man antar at forholdet mellom soknene og Kirkemøtets myndighet utredes og vurderes i neste fase. Derfor foreslår departementet å ta ut bestemmelsene i gjeldende kirkelov § 9 åttende ledd og § 14 femte ledd (menighetsråd/fellesråd utfører «de oppgaver som det til enhver tid er pålagt av Kongen og departementet»). Departementet anbefaler ikke at Kirkemøtet får en tilsvarende delegasjonsadgang, da departementet vurderer det slik at en delegasjonsmyndighet vil etablere et under- og overordningsforhold, og slik risikerer å svekke soknets selvstendighet.

Borg bispedømmeråds vurdering:

Borg bispedømmeråd stiller spørsmålstejn ved denne vurderingen. Så lenge det uttalte formålet er å sikre soknets selvstendighet som i dag, vil et fullstendig bortfall av delegasjonsadgangen prinsipielt sett styrke soknets stilling på bekostning av de felleskirkelige organer. Et slikt bortfall vil da ikke fange opp disse organers behov for virkemidler, fleksibilitet og handlingsrom til å samordne virksomheten i Den norske kirke i en fremtidig ny kirkeordning. Man risikerer også at bortfallet av den sammenbindende rollen som staten tidligere ivaretok, kan føre til et tomrom som gjør kirkens organisering for fragmentarisk i en avgjørende periode for Den norske kirke.

I tjenesteordningene for prost og biskop er det nedfelt at prost/biskop er «forpliktet på de mål og strategier som er fastsatt for virksomheten i Den norske kirke og skal støtte opp om tiltak som fremmer disse».

Borg bispedømmeråd ber departementet vurdere om ikke også de lokale rettssubjektene bør omfattes av en lignende forpliktelse, i analogi med tjenesteordning for prost og biskop. En forpliktelse på kirkens mål og strategier vil etter vår oppfatning ikke rokke ved soknets juridiske selvstendighet, men bidra til å gi et større handlingsrom for å samordne virksomheten i Den norske kirke. Departementet bes vurdere om denne forpliktelsen ikke også bør gjelde bispedømmerådets virksomhet (§ 23 åttende ledd).

Borg bispedømmeråd er for øvrig enig med departementet i at mange ordningsspørsmål må avklares først i reformfase 2. Likevel anser bispedømmerådet denne saken å være av så stor prinsipiell betydning og avgjørende for den videre prosess, at de ber

departementet vurdere om en avklaring om det rettslige forholdet mellom soknet og Kirkemøtet bør fastlegges allerede nå.

I samme § videreføres bestemmelsen om at den kirkelige inndelingen skal omfatte sokn, prosti og bispedømme. Som en ny bestemmelse foreslås det at hvert sokn skal være betjent av prest, hvert prosti av prost og hvert bispedømme av biskop.

Å lovbestemme at det skal være prest i hvert sokn kan sees som en konkretisering av grunnlovsbestemmelsen om at Den norske kirke er Norges folkekirke. Den pastorale betjening og det kirkelige nærvær i alle lokalsamfunn spiller historisk sett en avgjørende rolle når vi i dag vurderer Den norske kirkes store oppslutningen i befolkningen.

Borg bispedømmeråds vurdering:

Borg bispedømmeråd vurderer denne lovbestemmelsen som avgjørende for at grunnlovsbestemmelsen om Den norske kirke som Norges folkekirke skal oppfylles også i fremtiden, og gir derfor sin tilslutning til denne.

§ 24: Kirkemøtet (høringsnotatet, side 25)

Forslaget innebærer at rettssubjektiviteten på nasjonalt nivå i første hånd legges til Kirkemøtet, som så kan delegerer myndighet til visse organer, nærmere bestemt Bispemøtet, Den norske kirkes klagemnd, bispedømmerådene, biskopene og prostene.

Borg bispedømmeråds vurdering:

Som helhet viderefører og styrker lovforslaget etter Borg bispedømmeråds syn Kirkemøtets stilling som det øverste valgte organet i Den norske kirke, samtidig som det legges til rette for en hensiktsmessig arbeidsdeling og maktspredning mellom flere organer.

En kan diskuteres om kirkeloven § 24 kun skulle hatt en generell bestemmelse om delegasjonsadgang og overlatt til kirkeordning fastsatt av Kirkemøtet å bestemme hvilke organer som skulle omfattes av delegasjon. Dette ville gitt Den norske kirke som eget trossamfunn større frihet og fleksibilitet. På den annen side sikrer en mer detaljert bestemmelse om delegasjonsadgang til bestemte organer kontinuitet og forutsigbarhet i den omstillingsprosessen Den norske kirke befinner seg i.

Kirkemøtets alminnelige adgang til å delegerer myndighet til Den norske kirkens nasjonale og regionale organer er derfor etter Borg bispedømmeråds oppfatning et skritt i riktig retning av at Den norske kirke selv fastsetter sin organisasjonsstruktur. Borg bispedømmeråd ber likevel om at departementet vurderer om en allerede nå også bør avklare muligheten for en delegasjonsadgang fra Kirkemøtet til soknet (jf. ovenfor).

§ 25: Kirkerådet (høringsnotatet, side 26)

Forslaget overlater til Kirkemøtet selv å bestemme antall medlemmer i Kirkerådet og hvordan eksempelvis representativitet skal ivaretas.

Borg bispedømmeråds vurdering:

Det kan innvendes mot departementets forslag at også Bispemøtets representasjon i Kirkerådet bør avklares av Kirkemøtet og ikke tallfestes til én representant på det nåværende tidspunkt i prosessen, slik det legges opp til i høringsnotatet.

Bestemmelsen om Kirkerådet som Kirkemøtets (eneste) eksekutivorgan videreføres, samtidig som bestemmelsen får et tillegg om at "Kirkerådet leder kirkens arbeid på

nasjonalt nivå”. Denne bestemmelsen styrker Kirkerådets stilling når Kongen og departementet ikke lenger skal ta del i kirkestyret.

Borg bispedømmeråds vurdering:

Borg bispedømmeråd vurderer det slik at departementet her går for langt inn i et konkret kirkeordningsspørsmål som bør avklares av Kirkemøtet, men gir for øvrig sin tilslutning til forslaget.

§ 23: Bispedømmerådet (høringsnotatet, side 26-27)

Forslaget innebærer at det ikke gjøres endringer i bispedømmerådets sammensetning og valg måte. Bispedømmerådet kan ifølge forslaget pålegges gjøremål av Kirkemøtet og Kirkerådet, som erstatter Kongen og departementet.

Borg bispedømmeråds vurdering:

Borg bispedømmeråd anser dette som formålstjenlig. Borg bispedømmeråd ber departementet vurdere om ikke også bispedømmerådet bør omfattes av en forpliktelse på kirkelige mål og strategier, i analogi med tjenesteordning for prost og biskop (se ovenfor).

Som en ny bestemmelse foreslås det at bispedømmerådet kan overdras oppgaver fra soknets organer, dvs. fra fellesråd og menighetsråd.

Borg bispedømmeråds vurdering:

Dette åpner for fleksible og hensiktsmessige løsninger, bl. a. når det gjelder organisering av arbeidsgiveransvar, slik at dette kan forvaltes på en samordnet og helhetlig måte. Borg bispedømmeråd gir sin tilslutning til dette forslaget.

§ 27: Den norske kirkes klagenemnd (høringsnotatet, side 41-42)

Forslaget innebærer for det første at den nåværende Den norske kirkes Lærenemnd avvikles. Lærenemnda har bestått av samtlige biskoper pluss seks andre medlemmer og har hatt til oppgave etter anmodning fra Kongen, Kirkerådet eller biskop å avgi uttalelse i saker som gjelder kirkens evangelisk-lutherske lære. Lærenemnda har ikke hatt disiplinær- eller forvaltningsmyndighet.

Borg bispedømmeråds vurdering:

All den tid lærenemnden har vært et statlig institutt, anser Borg bispedømmeråd nedleggelsen av denne som en naturlig konsekvens av Den norske kirke endrede relasjon til staten. Borg bispedømmeråd støtter forslaget om at Lærenemnd for Den norske kirke i sin nåværende form avvikles. I tråd med dette overlater departementet til Kirkemøtet å avklare hvordan behovet for læreavklaring og lærevern skal ivaretas i en ny kirkeordning. Borg bispedømmeråd mener at Bispemøtet må få en sentral rolle i den fremtidige organiseringen av hvordan lærespørsmål skal avklares.

Videre innebærer forslaget at det opprettes en klagenemnd for Den norske kirke med betydelig teologisk og juridisk kompetanse. Nemnda skal ledes av en person med erfaring som dommer. Den skal ha en selvstendig stilling i forhold til Kirkemøtet og Kirkerådet ved at dens avgjørelser ikke kan påklages.

Departementet foreslår at nemnda skal treffe avgjørelse i tre kategorier klagesaker:

- Klage på biskopens vedtak vedrørende krav om medlemskap i Den norske kirke for tilsatte og ombud (§ 29), biskopens vedtak om tap av presterettigheter (§ 32), og bispedømmerådets vedtak etter offentliglova (§ 38).

- klager på vedtak i bispedømmeråd eller Kirkerådet om oppsigelse, suspensjon og avskjed.

Nemnda erstatter departementet som klageinstans på disse to saksområdene. Videre vil det ligge til nemnda å fatte

- vedtak om oppsigelse, suspensjon og avskjed av biskop.

Kirkemøtet kan dessuten bestemme at andre oppgaver skal legges til nemnda, som f. eks. klage på biskopens vedtak om ordinasjon og vigsling. Disse vedtakene kan i dag ikke påklages.

Borg bispedømmeråds vurdering:

Borg bispedømmeråd mener i utgangspunktet at forslaget sikrer teologisk og juridisk kompetanse i vedtaksorganet og legger generelt til rette for rettssikkerhet og høy kvalitet i avgjørelsene. Kirkerådet som klageorgan vil etter vår oppfatning ikke sikre disse hensynene tilstrekkelig. Selv om tjenestemannsloven ikke lenger vil gjelde i en fristilt kirke, er det viktig at kirken opprettholder samme høye standard i sin behandling av disiplinærsaker som på statlig sektor.

Borg bispedømmeråd vil likevel innvende som argument mot etablering av en egen klagenemnd at klager kan avgjøres i domstolene etter den alminnelige lovgivning. Prinsipielt sett oppleves det uryddig at muligheten for påklaging av disiplinærtiltak (oppsigelse, avskjed, suspensjon) til et eget internt klageorgan skal leve side om side med arbeidsmiljølovens bestemmelser. Dette understrekes ytterligere ved at klageadgangen er begrenset til ansatte i det nasjonale rettssubjektet. En prest, diakon eller kateket ansatt av et organ for soknet vil ikke omfattes av nevnte påklagingsmulighet. Dermed vil man per konsekvens ha ulike systemer og prosesser for tilsatte i vigslet tjeneste, avhengig av hvor man er tilsatt.

Borg bispedømmeråd ser ikke et generelt behovet for at det opprettes en klagenemnd for Den norske kirke, all den tid arbeidsmiljølovens bestemmelser i tilstrekkelig grad synes å ivareta hensynet til arbeidstakeren og dennes behov for sikkerhet. På bakgrunn av dette stiller Borg bispedømmeråd spørsmål ved det omfattende mandatet departementet tenker seg at en slik klagenemnd skal ha.

Borg bispedømmeråd støtter imidlertid forslaget om at en klagenemnda skal være klageinstans i saker som angår oppsigelse, suspensjon og avskjed av biskop. Både hensynet til høy kvalitet i avgjørelsene, rettssikkerhet og ikke minst biskopens uavhengighet i relasjon til Kirkerådet, taler for en slik løsning. Det bør bli opp til Kirkemøtet å avgjøre hvem som skal ha adgang til å fremme saker for Klagenemnda.

§ 34: Tjenesteordninger (høringsnotatet, side 35-38)

Departementet foreslår en egen lovbestemmelse som skal sikre prestedtjenestens (relative) frihet og uavhengighet, d.v.s. at presten skal kunne utøve ordinasjonens forpliktelser og rettigheter som et personlig ansvar og kall.

En slik lovbestemmelse vil ikke være uten analogier i samfunnet for øvrig. Notatet peker på at både helseforetaksloven, universitetsloven og domstolloven har liknende bestemmelser for å sikre nødvendig uavhengighet for henholdsvis helsepersonell, vitenskapelig personale og dommere.

Borg bispedømmeråds vurdering:

Borg bispedømmeråd anser det som svært viktig at kirkeloven får en bestemmelse som sikrer preste-tjenestens relative selvstendighet og gir den et uavhengig mandat i forhold til det eller de organene som skal ha arbeidsgiveransvar for prestene.

Borg bispedømmeråd finner det ikke urimelig at staten på denne måten gjennom lov stiller visse rammebetingelser for hvordan preste-tjenesten, som en samfunnsbærende tjeneste med århundrelange tradisjoner, og som dessuten fortsatt skal ivareta enkelte oppgaver for hele det norske samfunnet, skal forvaltes i framtiden.

At andre vigslede medarbeidere i kirken per i dag ikke omfattes av en slik bestemmelse, bør ikke være noe argument mot lovforslaget. I denne omgang dreier lovendringene seg om å legge til rette for overdragelse av preste-tjenesten fra staten. På sikt bør det imidlertid utredes om ikke også de andre vigslede tjenester bør omfattes av en tilsvarende bestemmelse om den vigslede tjenestens uavhengighet, noe som vil være i tråd med utviklingen i forståelsen av vigslingens karakter som et synlig kall til en livslang tjeneste som på lik linje med preste-tjenesten står under biskopens tilsyn. Borg bispedømmeråd mener at også vigslet tjeneste utført av kateket, diakon og kantor organiseres slik at den ansatte kan utføre sin selvstendige tjeneste i samsvar med vigslingens forutsetninger og forpliktelser.

Borg bispedømmeråd mener analogien til universitetsloven er lite egnet til å regulere preste-tjenestens uavhengighet, all den tid en prest gjennom sin ordinasjon er forpliktet på kirkens bekjennelse og ordninger og gjennom dette har fått del i et mandat og oppdrag med «å lære evangeliet og meddele sakramentene» (Confessio Augustana, artikkel V).

Borg bispedømmeråd mener derfor det er naturlig at departementet modellerer sitt lovforslag ut fra enten helseforetaksloven eller domstolloven. Departementet foreslår følgende bestemmelse, i analogi til helseforetaksloven: "All preste-tjeneste skal organiseres slik at prestene kan utøve sin tjeneste i samsvar med ordinasjonens forutsetninger og forpliktelser".

Borg bispedømmeråd mener imidlertid at dette forslaget ikke nødvendigvis er tilstrekkelig konkret og målrettet for å hindre at prestens oppgaver med forkynnelse, sakramentsforvaltning, sjelesorg og veiledning skal kunne bli direkte og detaljert underlagt arbeidsgiver, uansett hvilket organ som blir tillagt arbeidsgiveransvaret. Forslagets ordlyd ivaretar ikke nødvendigvis i tilstrekkelig grad det hensynet at det må tilligge presten selv - innenfor rammer som gis gjennom lov, tjenesteordning, kirkeordning og anvisninger fra kirkens tilsyn - å tolke og forstå sitt oppdrag, slik dette er gitt i ordinasjonen.

Etter Borg bispedømmeråds oppfatning vil derfor analogien til domstolloven utfylle helseforetaksmodellen med viktige momenter når preste-tjenestens uavhengighet skal lovformuleres. Borg bispedømmeråd foreslår derfor følgende ordlyd: "En prest er uavhengig i sin forkynnelse, sakramentsforvaltning, sjelesorg og veiledning og er forpliktet på de løfter som er gitt i ordinasjonen".

DEL III – V: ØKONOMISKE, SKATTEMESSIGE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER - Innspill til kapittel 8 – 19

Høringen legger til grunn dagens kirkestruktur og oppgavedeling, og at tilhørende finansieringsdeling mellom staten og kommunene videreføres. Borg bispedømmeråd ser det som positivt at det ikke blir større endringer enn nødvendig for å gjennomføre et

tydelig skille mellom staten og Den norske kirke i form av virksomhetsoverdragelse, men vil samtidig anmode om at det gjennom dette ikke legges unødvendige begrensninger på en fristilt kirkes økonomiske handlingsrom.

9.2. OMLEGGING TIL RAMMETILSKUDD

Borg bispedømmeråd er glade for departementets tydelige formuleringer om at «formålene med statens bevilgninger til kirken skal være de samme», samt at «statens bevilgninger til formålene skal opprettholdes på samme nivå som i dag.» Store omstillingsprosess setter organisasjoner under press, departementets tydelige formål om videreføring vil bidra til ro og forutsigbarhet for både ledelse og ansatte i Den norske kirke.

Borg bispedømmeråd stiller seg positive til formuleringene utledet av Grunnlovens § 16 om en landsdekkende folkekirke, jf. Prop. 1.S (2013 -2014) og høringens pkt. 10.1. Vi deler også departementets synspunkt om at statens tilskudd i framtiden vil være grunnlaget for kirkens finansiering. Bispedømmerådet er derimot skeptiske til signalene i høringsnotatet som kan innebære endringer i kirkens finansieringsordning, som f.eks. innføring av medlemsavgift. Dette kan etter vår vurdering svekke kirken som en landsdekkende og inkluderende folkekirke og vil kunne bidra til at flere melder seg ut av Den norske kirke. Bispedømmerådet vil peke på livssynsavgift (jf. NOU 2006:2 pkt. 6.6.2) som et alternativ til medlemsavgift.

9.4. ETT ELLER FLERE RAMMETILSKUDD

Departementet drøfter i dette kapitlet ulike innretninger for statens rammetilskudd til Den norske kirke. Borg bispedømmeråd støtter departementets hovedanliggende om at en fristilt kirke bør ha stor frihet i bruken av statens tilskudd. Bispedømmerådet har dog følgende innspill:

Stortingets vedtak fra 2003 setter trosopplæring i en særstilling, dette er også et statstilskudd som er øremerket en spesifikk del av kirkens arbeid lokalt. Gitt trosopplæringens særstilling finner Borg bispedømmeråd det hensiktsmessig at statens tilskudd til trosopplæring i denne omgang blir stående som en egen post på statsbudsjettet som Stortinget dermed har et særskilt ansvar for og separat tar stilling til.

9.4.2. Statens tilskudd til kirkebyggfeltet

Det støttes at rentekompensasjonsordningen beholdes som et statlig tilskudd. Dette fastholder kirkenes særstilling og nasjonale betydning, både som tradisjons- og kulturbærere.

9.4.3. Vilkår for bruken (av rammetilskudd)

Borg bispedømmeråd støtter at statens rammetilskudd til Den norske kirke ikke skal benyttes til å avlaste kommunene for deres økonomiske forpliktelser etter kirkelovens § 15, dog er det uheldig om en slik presisering vil være til hinder for at midler stilles til rådighet på fellesrådsnivå til f.eks. prosjektarbeid, samordningsarbeid eller utviklingsmidler. En fristilt kirke må kunne ha frihet til å disponere statens tilskudd slik den ser mest hensiktsmessig for å oppnå sine mål.

9.5. STATENS BUDSJETTERINGSGRUNNLAG. LOVFORSLAG

Departementet foreslår ny § 22 i kirkeloven om statens økonomiske ansvar: *Etter budsjettsøknad fra Kirkemøtet gir staten tilskudd til prestatjenesten og kirkens virksomhet regionalt og nasjonalt. Staten kan gi tilskudd også til andre kirkelige formål.*

Borg bispedømmeråd støtter departementets forslag om at statens tilskudd forankres i kirkeloven, vi ser dog at for å oppfylle departementets anliggende om å «klargjøre rekkevidden av statens finansierings oppgave og den økonomiske ansvarsdelingen mellom staten og kommunene» vil det være hensiktsmessig med noen ytterligere presiseringer på samme måte som i kirkelovens § 15. I tråd med departementets formulering om at statens tilskudd skal videreføres med de samme formål som i dag (pkt. 10.1) vil underpunkt kunne være:

- a) utgifter til prestatjeneste for en landsdekkende kirke
- b) driftsutgifter for kirkens nasjonale og regionale organ, herunder utgifter til administrasjon og kontorhold, arbeidsgiveroppgaver og faglig utvikling.
- c) tilskudd til kirkens diakoni
- d) tilskudd til trosopplæring for alle døpte

9.7.1. Tilskudd fra opplysningsvesenets fond til Den norske kirke

Bispedømmerådet støtter at tilskuddet fra avkastningen til Opplysningsvesenets fond stilles til Kirkemøtets disposisjon uten føringer. At en eventuelt økt avkastning med tilhørende økning av tilskudd til Den norske kirke skal kunne bety avkortning av statens tilskudd finner vi ikke forenelig med fondets formål om at virksomheten til OVF skal komme Den norske kirke til gode. Analogt ville det da forventes at et lavere tilskudd fra fondet skulle kompenseres med økt statlig tilskudd.

9.8. DEN NORSKE KIRKES LANDSFOND

Forslaget om at kirkens landsfond tilføres Den norske kirke som egenkapital til fri benyttelse støttes. I likhet med begrensningen om at statens rammetilskudd ikke skal kunne benyttes til å avlaste kommunene for deres økonomiske forpliktelser, bør det følge at midler fra kirkens landsfond ikke bør kunne avlaste statens forpliktelser.

9.9. SVALBARD KIRKE

Borg bispedømmeråd gir sin tilslutning til departementets vurderinger i høringsnotatet vedrørende at statens bevilgninger til kirken på Svalbard fortsatt skal finansieres over Svalbardbudsjettet.

10.2. BUDSJETTREGLEMENT FOR KIRKEMØTET

Departementets formulering om at bevilgningene skal videreføres på dagens nivå gir en forventning om en viss økonomisk sikkerhet. Borg bispedømmeråd vil likevel legge vekt på at Den norske kirke må sikres et økonomisk handlingsrom som muliggjør langtidsbudsjettering og hvor kirken som en selvstendig organisasjon underlagt norsk lov og regelverk kan ha sikkerhet for å oppfylle sine forpliktelser også uten dagens sikkerhet som del av statsforvaltningen.

10.4. FULLSTENDIGHETSPRINSIPPET OG BRUKEN AV STIFTELSE

Borg bispedømmeråd støtter departementets anliggende om fullstendighetsprinsipp i økonomiske forhold. Vi vil dog presisere at det må være mulighet for Den norske kirke til å organisere seg slik den finner formålstjenlig, være seg selskapsformer for verdiskapning/kommersiell virksomhet eller stiftelser for å ivareta og tilgodese særskilte områder av Den norske kirkes virksomhet. Dette vil være i tråd med de rammebetingelser andre organisasjoner i det norske samfunn som i stor grad henter sin finansiering fra offentlige midler har.

11.4. REGNSKAP, REGNSKAPSAVLEGGELSE OG ÅRSRAPPORT. LOVFORSLAG OG 14.1 FORSKRIFT OM ØKONOMIFORVALTNINGEN I SOKNENE

Borg bispedømmeråd ser det som uheldig for Den norske kirke som helhet at det legges opp til at den statsfinansierte delen av kirken forutsettes å føre sine regnskap etter de vanlige reglene i regnskaps- og bokføringsloven, mens sognene og de kirkelige fellesrådene fortsatt forutsettes å føre sine regnskap i hht. departementets forskrift av 25. september 2003. Felles regnskapsstandarder og økonomiregelverk vil være hensiktsmessig for å styrke samhandlingen mellom de ulike nivåene i kirken, samt for å kunne hente ut styringsinformasjon og effektiviseringsgevinster. Borg bispedømmeråd ber om at saken utredes nærmere før man vedtar forslaget til ny § 25 i kirkeloven.

12. ADMINISTRATIVE FELLESSYSTEMER FOR ØKONOMI, REGNSKAP OG PERSONAL

Borg bispedømmeråd deler departementets syn om at Den norske kirke i den pågående omstillingsprosessen bør vurdere mulighetene for rasjonalisering av oppgaver- og arbeidsdeling innen personal-, lønns- og regnskapsfunksjoner, så vel som innen faglig utviklingsarbeid, oppfølging og opplæringsarbeid innen kirken. Vi vil likevel presisere at Den norske kirke står overfor en meget stor utfordring mht. oppbygging av kompetanse, systemer, regelverk og rutiner for å ivareta oppgavene som følger av virksomhetsoverdragelsen. At departementet i tillegg synes å mene at Den norske kirke skal kunne utføre sine oppgaver vesentlig rimeligere enn det staten i dag gjør, stilles det også spørsmål ved, jf. pkt. 19.2 s.88.

13. PENSJONSORDNINGEN I EN FRISTILT KIRKE

Borg bispedømmeråd stiller seg bak departementets syn om at «pensjonsspørsmålet er viktig for de tilsatte i kirken, for kirkens økonomi og for arbeidsmarkedet i kirken». I tråd med de signaler departementet tidligere har gitt vil vi understreke viktigheten av at saken blir grundig utredet, herunder også statens forpliktelse til å ivareta den nødvendige finansieringen som kan sikre at Den norske kirke i framtiden kan ivareta sitt arbeidsgiveransvar for en landsdekkende kirke, jf. pkt 19.9 s. 90 i høringsnotatet.

15. ÅPNINGSBALANSE OG EGENKAPITAL

Borg bispedømmeråd er glade for departementets formulering om at Den norske kirke skal ha en egenkapital «som skal være forsvarlig og tilstrekkelig, tilpasset kirkens behov og virksomhet». Som et absolutt minimum må utgangspunktet være at Den norske kirke har en egenkapital som setter kirken i stand til å oppfylle sine forpliktelser som arbeidsgiver og som part i avtaleforhold med en viss langsiktighet.

Vi vil be om at spørsmålet om fastsetting av Den norske kirkes egenkapital blir utredet som en egen sak og at kirken ikke settes i en dårligere stilling enn andre virksomheter som tidligere er fristilt fra staten. Vi vil også peke på at Den norske kirke vil ha et større behov for økonomisk handlingsrom når det er kirken selv og ikke staten som garanterer for avtaler, som kjøps- og leiekontrakter mv. Borg bispedømmeråd støtter på bakgrunn av dette ikke departementets syn om at risikoen for større variasjoner i de årlige statstilskudd ikke er relevant for fastsettelsen av egenkapitalen, jf. pkt. 5.3.3.

15.3.4. Midler til omstilling

Borg bispedømmeråd glade for at departementet i sin høring legger opp til at Den norske kirke tilføres omstillingsmidler til gjennomføringen av virksomhetsoverdragelsen. I tillegg til oppbyggingen av en nødvendig administrasjon og anskaffelse av systemer for å utføre de nye oppgavene vil Borg bispedømmeråd understreke behovet for midler til kompetanseheving i organisasjonen, både sentralt og regionalt.

15.4.2. Adgang til låneopptak. Lovforslag

Forslag til § 22 «På Den norske kirkes vegne er det ikke tillatt å ta opp lån,....»
Sett i sammenheng med de forbehold departementet setter mht. at de statlige bevilgningene ikke lenger naturlig skal følge lønns- og kostnadsutviklingen finner Borg bispedømmeråd det uheldig at det skal lovfestes et forbud mot låneopptak. Dette forbudet vil også kunne virke begrensende for Den norske kirke i forhold til å gjøre disponeringer for å kunne hente ut gevinster eller senke kostnader. Borg bispedømmeråd finner ikke grunnlag for at Den norske kirke skal ha andre begrensninger mht. låneopptak enn det andre virksomheter med i hovedsak offentlig finansiering har. Dersom departementet ser behov for å redusere økonomisk risiko på vegne av Den norske kirke synes det mer hensiktsmessig at det av departementet i de årlige tildelingene fastsettes en grense for låneopptak f.eks. som en andel av egenkapitalen eller av statstilskuddet.

16. MERVERDIAVGIFT

Som argumentert for i punkt 11.4/14.1 mener Borg bispedømmeråd at regnskaps- og økonomiregelverkene for Den norske kirkes ulike nivåer bør samordnes. Av dette følger at de samme reglene for merverdiavgift bør gjelde for hele Den norske kirke. Borg bispedømmeråd finner det rimelig at Den norske kirke i kraft av sin egenart tilgodeses med de samme kompensasjonsordningene for merverdiavgift som kommunale virksomheter, kirkelige fellestråd og soknene i dag har.

SLUTTKOMMENTAR

Borg bispedømmeråd vil avslutningsvis peke på at dagens situasjon hvor langt det meste av statens tilskudd går til lønn til prestatetjenesten gir Den norske kirke lite økonomisk handlingsrom før man kommer i konflikt med forutsetningen i Grunnlovens § 16 om en landsdekkende folkekirke, slik denne er utledet i departementets høringsnotat pkt. 10.1. Av dette følger også at svært små endringer i prosentvis tildeling eller begrensninger i økonomiske forhold vil kunne få avgjørende følger for kirkens mulighet til å nå sine mål og for øvrig oppfylle sitt ansvar som arbeidsgiver på en tilfredsstillende måte.

Med vennlig hilsen

Per Johan Bjerkeli (e.f.)
stiftsdirektør

Endre Fyllingsnes
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Mottakere:
Kulturdepartementet